

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0910

Publisher Einhorn Verlag, Kusunacht, Switzerland

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Aleksandar Šajin

R O S A

Forord

Kære læser, virkelig foruroliget af denne opgaves vanskelighed og af ansvaret, som rejser sig foran mig i form af en tilfældigt opdaget dagbog, nedskriver jeg de første linier af indledningen i det, der følger. Nogen vil kalde det, der følger, for sjælens skønhed, der fanget lider i det ulykkelige ægteskabs net; andre vil i beretningen måske se livets brutalitet og modløshed, hvor det kvæler sine drømmedøtre i sociale boliger i betonbyggerier i vores storbyers forstæder. Det er ikke op til mig at dømme om de følgende sideres betydning og værdi, og de kræver heller ikke en dommer eller auktion.

Jeg har simpelthen følt et kald og en pligt fra det øjeblik, da bladene med daglige optegnelser gled ud af det orangefarvede omslags pressede pap, ned foran mine fødder ligesom et spil kort, kastet ud af lommen af et voldeligt slag fra den anden side af bordet... Jeg ved, at jeg er latterlig, og at mit liv måske ikke

engang er værd at nævne, men her handler det heller ikke om mig selv, det handler om hende, Rosa, kvinden som jeg aldrig har mødt, og som alligevel står mig så nær efter alle udflugterne blandt hendes dagbogssider.

Jeg fandt mappen under den store træblomsterpote på altanen. Fugtighed og frost havde ikke formået at fortære siderne, for det hele var sket så hurtigt. Jeg flyttede altså ind i lejligheden den første lørdag, efter den blev forladt af de tidligere beboere. Det er en mærkelig fornemmelse at leve i lejligheden mellem væggene, der i sine porer bærer erindringen om en sjæls lidelse, at være bevidst om det, sådan som jeg er bevidst om det, imens jeg, ingen ved for hvilken gang, igen gennemlæser siderne i hendes dagbog.

Tingene er ikke som de ser ud til at være, meningen skjuler sig tit, og der er nogen, der spotter vores anstrengelser i mørket. (Jeg har oversat hendes tekster til dansk, sådan som jeg bedst vidste og kunne det, for at de kan være jer til rådighed. Tilgiv mig de mulige fejl. De er ikke ondsindede, men tilfældige. Takket være forlagets imødekommenhed, vil man snart kunne finde begge varianter på boghylderne: den oprindelige serbokroatiske og denne, af mig oversatte, danske. Jeg synes at sandheden om Rosa findes et sted halvvejs mellem de to sprog.) Lad mig her komme med et par passende ord, lånt af en dansk digter, der sandsynligvis forsvandt i livets hvirvlen for mange, mange år siden:

*

”Stort set har jeg i hvert fald opnået, hvad jeg ville opnå. Man skal ikke sige, at det ikke var umagen værd. I øvrigt ønsker jeg intet menneskes dom, jeg vil blot udbrede kundskaber, jeg rapporterer kun, også for Dem, høje herrer i akademiet, har jeg kun rapporteret.

*

Alle øjne
Alle veje
Alle strømme
Alle hænder
Alle syn

Sætter ud
Giver slip
Finder frem
Holder op
Og lukker sig

Sagte her under rosen

For atter at leve igen”

Bo Green Jensen ”En europæisk bøn (Montage)” (fra *Porten til Jorden*,
1986)

Teksterne fra plastiklommen

[...]

*Hvordan er du blomstret op,
rose, i december, rød som blod
på pigelæberne?¹ Hvad skal du her,
i denne kulde, i denne vind,
der kæmmer græsplænen bag huset,
og mit hår ude på altanen, mens jeg læner mig ned
og kysser dine frosne blomsterblade?
Hvad skal du her, rose, og nu,
af hvilken yndig grund
breder du dine blomsterblade ud i vinden og frosten?
Jeg er næsten som en kolumbine med blege frosne kinder,
og med metaforer stukket ind i mine trætte skuldre
ligner jeg en tilfældigt ankommet drage revet fra silketråden
eller et metaforskræmsel af høg,
som selv tankernes mest naive fugle for lang tid siden
er holdt op med at blive bange for.*

¹"rød som blod på pigelæberne" Her drejer det sig sandsynligvis ikke om nogen digterisk figur (På betonen kunne man stadigvæk se spor af blodet, som skyggepletter under isens tynde skorpe. Sandsynligvis har han allerede banket hende dengang).

[02.02.2007]

Måske flyver fuglene tilsyneladende i stilheden bag glasset,
måske er himlen lysere i trækronerne, ved jorden.
Måske er det morgen, og måske er det vinter, men det er ikke koldt,
måske trævles dansernes råb op langs den gule jasmins opblomstring. Dans, som
du har bragt ind i verden, dansen på et andet sprog, skrig fra evigheden, frihedens
skrig. Sjælen som et flag.
Som usammenligneligt. Som Er. Den Er.

(Hun kunne sandelig nyde ensomme timer, mens hun kikkede igennem vinduet på
et landskab uden et menneske. Strålende sjæl, sandelig strålende. Som flaget.)

[19.1.2007]

Så er du hos din egen stamme, det er dine ansigtsknoglers bygning, det er din krops holdning, din slaviske langsomhed i senernes hvide væv, din glemsomhed i mandrillernes nat².

[08.01.2007]

Hans forsøg brydes i kærlighedstidens sten som bølgernes skum. Allerede før har han sunget den samme sang, det er bare hans grundtone der altid er falsk. Hvad kan glemslens galskab skade tidløse sjæles omfavelse? Berolig dit hjerte. Hofnarren – danserinde med et friskt barberet hoved – spiller toner uden magt på sin ustemte guitar, sit eget knækkede livs toner. Sangeren vikler sig ind i guitaren med den tomme lyd, uden skønhed, uden harmoni. Små intriger fra svagheden. Fingrene brændt af den tidløse kærlighed. Berolig hjertet, hofnarrene under balkonen underholder dronningen med deres bevægsels hæsighed.

(Hvis jeg her må lege lidt med billedernes betydning i Rosas digt, så er ”sangeren” sandsynligvis hendes mand, mens ”danserinde med et friskbarberet hoved”... måske er hans elskerinde. Rosa er, selvfølgelig, ”dronningen” som de to underholder med deres bevægsels hæsighed. Hvilken slags bevægsels, drejer det sig om her? Og hvilke sjæle er det, der omfavner hinanden uden for tiden? Rosa og hendes børn sandsynligvis. Denne er kun en mulig forklaring.)

² Ha, ha. Hun manglede ikke sans for humor. Og især manglede hun ikke selvironi, så at sige. Her kan man se, at hun således ikke tilhørte nogen bestemt stamme.

[04.01.2007]

...

And that's me, who wished for a man so badly,
a young man as a softy and juicy cake
a smile-tender-crown, a milk-sweaty-shake.
I would do everything for the sake of such a creature...

But he never came. It is almost
like a green grand yellow lake of
faith too loose – that sad fact:
He never came.

My life was not, and I obtain:
he never came, my God,
he never came.

Neither in my youth or in my every average age,
He never came, my God,
he never came.³

³ Dette digt på engelsk vidner, efter min mening, om hendes alsidighed; om hendes mange talenter. Og om hendes længsel efter kærligheden som skæbnen desværre ikke har skænket hende i hendes ulykkelige ægteskab.

[31.12.2006]

Det Nye År kommer over meridianerne.
Med ethvert minut griber det Jorden stadig mere.
Du, alle vore meningers Almægtige Kilde⁴,
lad mig lyse op i dette kommende år,
som en stjerne på din himmel, Almægtige.
Som et håb i de slukkede øjne, Almægtige...
Du, min lovs Moder, min vejs ende, enden og Begyndelsen.
Lad din stjerne skinne som
sandheden på håbets himmel, Almægtige...
Lad min stjerne blive din i året der ankommer.
Lad sangen omfavne planeten, Kære.

⁴ Her drejer det sig åbenbart om Rosas religiøse følelse. Så følsom, som hun var, og med de vilkår, som hun levede under, forekommer det mig helt naturligt, at hun søgte trøst "på den anden side", hos Gud.

[31.12.2006]

I fuldmånens nat, på det gamle års sidste dag⁵
i den skinnende røde kugle i det konvekse spejls refleks,
i den gyldne krans' støv drysset over sammenklistrede kogler,
dit ansigt under den røde refleks fra lyset over bordet.
I en nøgen ung trækrone og dens klare skygge på den jomfruelige snes frosne
skorpe – nytårsuret af fuldmånens skin.
Eventyr gemt bag natlampens afspejling i
refleksen fra det vakuumerede vinduesglas. Julelegenden.

⁵ Nytårsaften er altid fuld af forventning og håb. Og sorg. Nogle gange.

[24.12.2006]

Imens lykkens hjul drejer rundt ...

Hvor skal I hen drømme, til hvilken dag, til hvilken time?

Til hvilken morgen, hvilken nat? Hvem skal komme? Hvad passerer? Hvor skal I hen, drømme? Film, stilheden... Film og stilheden. Morgen og dagen og i morgen. Kirke, kirke, kirke.

(Se bare datoen og I vil forstå omkvædets mening).

[23.12.2006]

Som sne, som støv, som stilhed, som fugle, som en mands stemme, som hatten, der vipper over horisonten i vindueskarmen malet hvid, som jul der kommer, som broen mellem Sverige og Danmark, som denne dag og denne nat. (...Intet som denne hvidhed – stilhed). Som en rose blomstret op i ugen inden jul, og derefter frosset – i sin skønhed stoppet før stilhed, inden sne. Som en uendelig sætning, som glæden intet sted fra, faldet ned fra himlen. Din sang, dit liv, din stemme.

(Hun elskede livet. Det er klart, allerede ved første blik).

[...?]

Håb, det må være sådan, at det er håbet, der endnu er tilbage på besøg, denne eftermiddag i september. Det hopper fra sky til sky, kikker ind gennem vinduesruden. I ordene søger du trøst, i tidens tidsløshed; befriet fra meningens lag, befriet fra udtalte følelser. Kroppe i opløsning, presser ude i horisonten⁶.

⁶ "Kroppe i opløsning"- det er måske tegn på den altomfattende midlertidighed, men måske er det noget helt andet... Måske har hun arbejdet som sundhedshjælper, har f.eks. vasket gamle og syge... Den slags jobs er nemmest for de fremmede i Danmark at få. Det er nemlig også min beskæftigelse. (I øvrigt... " eftermiddag i september"? Det må være sådan, at denne side var kommet tilfældigt ind imellem nytårsskrifterne).

[19.12.2006]

(Ellers, ikke at hun ikke har kunnet elske sig selv. ☺ Inden for de sunde grænser, selvfølgelig. For Rosa var en sund ung kvinde. Og følsom – se bare på det næste digt:)

Narcisa – det perfekte billede af sig selv under

Narcisa, det perfekte billede-af-sig-selv under lysekronen i den nordiske dizain med en pære på 60 watt: "France", gennem koncentriske galvaniserede cirkler.

Øjnene næsten uden navn, i vinduesglassets afspejling i vintermorgen som stiger med skyerne, lyset og fuglene.

Trækroner uden blade med øringer af skadereder vokser ud af hovedets usynlige fontanelle i afspejlingen i vinduesglasset, igennem små blade på et kautsjukstuetræ.

Morgen har visket ansigtet i vindueskarmen ud med lyset.

[18.12.2006]

Mine børns ansigter begynder at lyse om morgenen
inden vintersolen
ligesom mine venners ansigter,
et efter et – de rosa skyer
på den mørkeblå himmel.

De mest dyrebare tankers perler begynder
at skinne og spejle
under åndedrættets tynde fugtige slør.

Sådan svinder sorgen ind som
et vældigt betontårn med
satellitradiosendere ude i horisonten
under den orange morgensols
fulde cirkel.

(Børnene og vennerne, børnene og vennerne, igen og igen, det ser ud som om
børnene og vennerne er Rosas største skat. Så er hun jo rig, hvis jeg her må tilføje
min egen mening.)

[16.12.2006]

Jeg har skudt uret,
Min ven er død i dag.

I shot the watch,
My friend has died today.

Upucala sam sat,
Moj prijatelj je umro danas.

(Hvem er det, de vers skulle henvise til? Det ved jeg ikke. Men jeg ved at vennerne altid er en kostbar og uerstattelig værdi. For Rosa, som for enhver af os. Her synger hun på tre sprog. Alle de tre sprog stod hende nemlig nær. Emigranter er polyglotter af nød. Og Rosa er emigrant, som vi også vil se det ud fra hendes senere optegnelser.)